

«Μαθαίνουμε μαζί- Χτίζουμε μαζί το μάθημά μας με ένα wiki»

Ρούσσου Δήμητρα

Καθηγήτρια Πληροφορικής, ΠΕ 19, M.sc

droussou@sch.gr

Περίληψη

Ένα Wiki είναι μία ιστοσελίδα που δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες της να προσθέτουν, να αφαιρούν ή να επεξεργάζονται το περιεχόμενό της, πολύ γρήγορα και εύκολα, χωρίς να έχουν κάνει υποχρεωτικά εγγραφή. Με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα για τη συνεργασία πολλών ατόμων για τη συγγραφή ενός έργου. Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται μια πρακτική εφαρμογή που πραγματοποιήθηκε με μαθητές της Γ τάξης ειδικότητας Πληροφορικής του ΕΠΑΛ για να διερευνηθούν (α) τρόποι χρήσης στη μαθησιακή διαδικασία ενός Wiki, (β) *πλεονεκτήματα/ μειονεκτήματα* της εφαρμογής αυτής.

Λέξεις κλειδιά: *..συγγραφή, συνεργασία, wiki*

Εισαγωγή

Τα περισσότερα wikis επιτρέπουν την πρόσβαση των χρηστών χωρίς κανέναν απολύτως περιορισμό. Όλοι έχουν το δικαίωμα να συμβάλουν στη συγγραφή του περιεχομένου της ιστοσελίδας χωρίς να υποβληθούν σε διαδικασία "εγγραφής" όπως συνήθως επιβάλλεται σε σελίδες συζητήσεων π.χ. στα περισσότερα forum. Αυτό σημαίνει ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι δυνατό να ελεγχθεί η εγκυρότητα των πληροφοριών των wiki σελίδων. Ο κάθε χρήστης που συμμετέχει στη συγγραφή κάποιου έργου προσθέτει την προσωπική του γνώση, έτσι ώστε όλοι να μπορούν να τη μοιράζονται (Παντάνο, 2004). Στα πλαίσια όμως του μαθήματος σε ένα σχολείο προτείνουμε ένα πιο κλειστό και ελεγχόμενο περιβάλλον με την εγγραφή των μαθητών στο συγκεκριμένο wiki.. Η φιλοσοφία των wikis που χαρακτηρίζεται ως δημοκρατική και ανοικτή —επιτρέπεται στον καθένα να έχει πρόσβαση στη γνώση και να τροποποιεί το περιεχόμενό της — δεν εξασφαλίζει ότι όλοι οι συντάκτες έχουν καλές προθέσεις. Ο βανδαλισμός είναι ένα σταθερό πρόβλημα για τα wikis. Σε μερικές περιπτώσεις, προκειμένου να αποφευχθεί ο παραπέρα βανδαλισμός αποκλείονται από τη δυνατότητα συγγραφής, λογαριασμοί χρηστών ή διευθύνσεις IP.

Βασικά Χαρακτηριστικά του Wiki

Ένα wiki επιτρέπει τη συλλογική συγγραφή κειμένων σε μια πολύ απλή γλώσσα σήμανσης χρησιμοποιώντας έναν φυλλομετρητή Ιστού. Στην πραγματικότητα, ένα wiki είναι μια πολύ απλή, εύχρηστη διατηρούμενη από το χρήστη βάση δεδομένων για αναζήτηση πληροφορίας.

Ένα καθοριστικό χαρακτηριστικό της τεχνολογίας wiki είναι η ευκολία με την οποία οι σελίδες μπορούν να δημιουργηθούν, να ενημερωθούν και να διαγραφούν. Γενικά, οι τροποποιήσεις γίνονται αποδεκτές χωρίς κανένα προηγούμενο έλεγχο. Τα περισσότερα wikis είναι ανοικτά στο ευρύ κοινό χωρίς την ανάγκη να καταχωρηθεί οποιοσδήποτε λογαριασμός χρήστη (Κόμης κ.α., 2001). Μερικές φορές χρειάζεται μια διαδικασία εισαγωγής προκειμένου για να ενεργοποιηθεί ένα cookie “wiki υπογραφής” έτσι ώστε να είναι ενυπόγραφες οι τροποποιήσεις. Οι ιδιωτικοί εξυπηρετητές wiki απαιτούν την ταυτοποίηση των χρηστών.

Εφαρμογή στη Διδασκαλία

Δομήσαμε το wiki έχοντας στο μυαλό μας τους περιορισμούς που διέπονται από το αναλυτικό πρόγραμμα και πρόγραμμα σπουδών, αντλώντας ιδέες από βιβλιογραφική ανασκόπηση και προσωπική εμπειρία, στηριζόμενοι στις παιδαγωγικές μας αντιλήψεις και λαμβάνοντας υπ’ όψιν την υλικοτεχνική δομή της σχολικής κοινότητας, το γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών και τη δυνατότητά τους να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο για να εργαστούν στο σπίτι. Η χρήση του wiki μας επέτρεψε, γνώση που απαξιώνεται ή αναθεωρείται με την πάροδο του χρόνου, να μπορούμε εύκολα να κάνουμε εκκαθάριση του υλικού, παρά αυτό να ξαναγράφεται κάθε φορά.

Αναθέσαμε μεμονωμένες ή ομαδικές εργασίες στους μαθητές και αυτό μας έδωσε τη δυνατότητα να ελέγξουμε τις συνεισφορές των μαθητών μας και να παρατηρήσουμε την ανάπτυξη και εξέλιξη των εργασιών των μαθητών. Κατά τη διαδικασία σύνταξης εγγράφων από τους μαθητές μπορέσαμε να εντοπίσουμε λάθη και παρερμηνείες και να δοθεί ανατροφοδότηση πριν από την υποβολή της εργασίας (Κόμης κ.α., 2001). Μέσα από τα σχόλια που αναρτήθηκαν από τους μαθητές, οι αντίθετες θέσεις συζητήθηκαν και παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια προς αξιολόγηση. Οι ερωτήσεις τέθηκαν τόσο από εμάς τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους μαθητές και όλη η κοινότητα μπορεί να απαντήσει σε αυτές τις ερωτήσεις. Επιτρέψαμε ένα ανοικτό και ορατό από όλους, βαθμολογικό σύστημα για τις εργασίες και επιτρέψαμε στους μαθητές να εμπλακούν πραγματικά στον καθορισμό του βαθμολογικού συστήματος από το οποίο οι εργασίες τους αξιολογήθηκαν.

Εντάξαμε τη δημιουργία ενός wiki με τη βοήθεια των μαθητών μας στα πλαίσια του μαθήματος «Προγραμματιστικά εργαλεία με γραφικό περιβάλλον» της Γ τάξης ειδικότητας Πληροφορικής ΕΠΑΛ. Η εμπειρία αυτής της εφαρμογής, μας αποκόμισε πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που συνοπτικά παρατίθενται παρακάτω.

Πλεονεκτήματα:

Τα χαρακτηριστικά που εντοπίσαμε ως πλεονεκτήματα:

- Ο εκπαιδευτικός/ μαθητής μπορεί να συμμετέχει στη σύνταξη-διόρθωση του περιεχομένου
- Ευκολία στην εκμάθηση και στη χρήση
- Εξοικονόμηση χρόνου στην έκδοση και την ανανέωση του περιεχομένου
- Δυνατότητα συνεργασίας στο ίδιο έργο ανθρώπων που βρίσκονται χωροταξικά σε απόσταση και σε διαφορετικό χρόνο.
- Κάθε τροποποίηση που γίνεται μπορεί να ενημερώνει κάθε εγγεγραμμένο χρήστη
- Η πρόσβαση είναι μια απλή διαδικασία ακόμα και για χρήστες με περιορισμένες τεχνολογικές γνώσεις
- Το wiki είναι ένα ευέλικτο εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μεγάλο εύρος εφαρμογών
- Δυνατότητα μεγάλης ποικιλίας ανοικτού κώδικα του λογισμικού wiki και δεν υπάρχει κόστος του δικαιώματος χρήσης στα στενά πλαίσια ενός μαθήματος σχολείου, όπου δεν απαιτείται δέσμευση πολλών πόρων.
- Ανάπτυξη μεγαλύτερων συνδέσεων μεταξύ της νέας και της παλιότερης γνώσης επιτρέποντας στους μαθητές τη δημιουργία δομών για τις πληροφορίες και τις ιδέες τους.
- Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις συνθετικές τους ικανότητες και της αξιολόγησης όταν εργάζονται σε ένα wiki.
- Ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων, ειδικά τις δεξιότητες της συγγραφής και της ευφράδειας λόγου.
- Ανάπτυξη της δημιουργικής ευελιξίας με την αποδοχή των τροποποιήσεων των άλλων μαθητών .
- Εισαγωγή και ενίσχυση της ιδέας ότι ένα δημιουργικό έργο δεν είναι ποτέ «ολοκληρωμένο» και δεν αποτελεί «κτήμα» ενός.
- Αυξάνεται η αυτοδέσμευση και η συνέπεια όλων των μαθητών.
- Οι μαθητές απαγκιστρώνονται από τον παθητικό ρόλο του «καταναλωτή», που δέχεται την πληροφορία που του παρουσιάζεται (με αποτέλεσμα να απολέσουν το ενδιαφέρον τους και να αδιαφορούν), ως συντελεστές του wiki απαντούν, κάνουν αλλαγές και κάνουν βελτιώσεις.
- Ανάπτυξη διαπροσωπικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, ιδιαίτερα στην προσπάθεια επίτευξης ομοφωνίας και του συμβιβασμού ώστε να υπάρξει ένα αποτέλεσμα
- Ανάπτυξη ουσιαστικών δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας.

Μειονεκτήματα:

Τα χαρακτηριστικά που εντοπίσαμε ως μειονεκτήματα:

- Η υπερβολική ελευθερία που παρέχει ένα wiki, όπως τροποποίηση περιεχομένου, προϋποθέτει μεγάλη ωριμότητα από την πλευρά των μαθητών για διαχείριση αυτής της δυνατότητας. Ωστόσο υπάρχει η δυνατότητα εκ μέρους του εκπαιδευτικού, ρύθμισης του επιπέδου προσβασιμότητας των μαθητών.
- Το wiki είναι ευάλωτο στο spam και στις εξωτερικές παρεμβολές, αν δεν γίνουν οι απαραίτητες ρυθμίσεις και χειρισμοί προστασίας. Όμως υπάρχουν εύκολοι τρόποι επαναφοράς μιας σελίδας. Ο περιορισμός της πρόσβασης μόνο σε εγγεγραμμένους στη σελίδα μαθητές ελαχιστοποιεί τις κακόβουλες επιθέσεις, που προκύπτουν από προγράμματα που παράγουν αυτόματα spam (spam-bots).
- Είναι απαραίτητη η σύνδεση στο internet για την προαγωγή της συνεργασίας και αυτό μπορεί να αποκλείει εκτός μαθησιακής διαδικασίας κάποιες ευάλωτες ομάδες μαθητών.
- Η ευελιξία της δομής ενός wiki ίσως δίνει την λανθασμένη αίσθηση ότι η πληροφορία παρουσιάζεται χωρίς οργανωμένη δομή. Όσο μεγαλώνει το μέγεθος ενός wiki, η μαθητική κοινότητα, σχεδιάζει και διαχειρίζεται τη δομή του wiki συλλογικά, με μεγαλύτερη προσοχή και ωριμότητα.

Συμπεράσματα

Η πρακτική εφαρμογή που πραγματοποιήθηκε σε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ΕΠΑΛ, με τη συμμετοχή 20 μαθητών, ανέδειξε τους διαφορετικούς τρόπους χρήσης στη μαθησιακή διαδικασία ενός Wiki. Τα πλεονεκτήματα της εφαρμογής αυτής επικεντρώνονται κυρίως στην συνεργασία μεταξύ των μαθητών, στην ανάδειξη των συνθετικών ικανοτήτων τους, της δημιουργικής σκέψης και κινητοποίησης των μαθητών για ενεργή εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία (Μπράτιτσης κ.α., 2001). Αντίθετα τα μειονεκτήματα της εφαρμογής αυτής μπορεί να χαρακτηρισθούν είτε μειωμένης σπουδαιότητας, είτε εύκολα επιλύσιμα εκ μέρους του εκπαιδευτικού.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε τους μαθητές της Γ τάξης ειδικότητας Πληροφορικής του 1^{ου} ΕΠΑΛ Κορυδαλλού για τη συνεργασία τους.

Βιβλιογραφία

- Κόμης Β., Μικρόπουλος Α. (2001), Πληροφορική στην εκπαίδευση, Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Παντάνο Ρόκου Φ. (2004), Διδασκαλία από απόσταση με χρήση Υπερμέσων, Αθήνα: Κριτική.
- Μπράτιτσης Θ. & Δημητρακοπούλου Α. (2001), Ολοκληρωμένα Περιβάλλοντα Εκπαίδευσης από απόσταση μέσω διαδικτύου: Παρόν και μέλλον, Αθήνα: Μεταίχμιο